

Katecheze O Bohu, Stvořiteli

Dnes se budeme zabývat Bohem Otcem, který stvořil svět viditelný i neviditelný. Jako první mě napadá ona známá problematika dvou možných výkladů vzniku světa a člověka. V prvním ročníku na gymnáziu jsme se v dějepise učili, že existují dvě teorie – a to teorie **evolucionistická a kreacionistická**. Měli jsme hluboce věřícího dějepiséře, takže jsem mohla ocenit, že jsme se učili i o teorii kreacionistické, tedy nauce o stvoření světa Bohem. Nemyslím si ale, že to bývá běžně. Většinou se děti ve školách učí jen a jen o teorii evoluce, tedy postupného vývoje od jednodušších živočichů po ty složitější a schopnější k přežití.

Až donedávna stály tyhle dvě teorie neslučitelně proti sobě a v protestantských kruzích tomu je tak i dnes. Bratři protestanti přijímají Písmo svaté doslova a zastávají proto názor, že Bůh opravdu stvořil svět a živočichy v šesti dnech a absolutně odmítají aplikovat do svých představ výsledky vědeckých bádání, na něž sice nemají uspokojivou odpověď, ale stejně se drží doslovného výkladu bible.

Katolická teologie posledních desetiletí je mnohem otevřenější a je schopna vědecké bádání respektovat do té míry, do které se vědecké teorie nerozchází s Božím zjevením. Z Písma svatého víme, že tisíc let pro člověka je pro Boha jako jediný den. A jistě se tu nejedná o přesný přepočet. Co Bohu trvalo šest dní, mohlo se do lidského počítání času promítnout jako statisíce a miliony let, s nimiž operuje evoluční teorie. Koneckonců první řádky Staré zákona, tedy zpráva o stvoření, není vědeckým referátem, ale oslavným hymnem ozdobeným refrémem. Autor v něm vyjadřuje svůj obdiv nad Boží mocí a hlásá, že všechno, co Bůh stvořil, bylo dobré. První kniha Mojžíšova, Genesis, není historickou knihou a už vůbec ne vědeckým traktátem.

Stavět proti sobě výsledky archeologických výzkumů a biblický hymnus oslavující stvoření světa, je nesmysl.

Víra a věda se tedy nemůže dostat do rozporu, protože každá hledá odpověď na něco jiného. Věda zjišťuje, jak fungují přírodní zákony a omezuje se na jejich popis, zatímco víra se ptá po samotné podstatě: Odkud pocházíme? Kam jdeme? Jaký je náš původ? Jaký je náš cíl? Na tyhle otázky věda nemůže mít odpověď a je velmi špatné, pokud se takovou odpověď snaží dát. A stejně tak není dobré, když se ve světle víry vysvětlují přírodní zákony.

Toho jsme byli svědky v minulosti, na příklad ve známém procesu s Galileem, kdy dva řeholníci obvinili tohoto vědce z hereze, protože Galieovy výpočty odporovaly biblickým představám o světě. Církev tehdy vysvětlovala přírodní zákony na základě věroučného předpokladu, což bylo mylné. Díky víře v jedinečnost a výlučnost člověka se vyhlášovalo, že planeta Země je ve středu vesmíru. Představa, že Země obíhá kolem Slunce, neodpovídala tehdejšímu teologickému představám a byla tvrdě odmítána. Dnes už jsme opatrnější. Koneckonců věda přichází se svými teoriemi, které časem nahrazuje novějšími, aby vzápětí odmítla ty staré a vytvořila ještě lepší. Tyto změny jsou logické, vždyť vychází z postupného odkrývání všech zákonitostí a toto postupné poznávání je den ze dne dokonalejší.

Pro křesťana tedy není stěžejní vědět, jakým způsobem Bůh tvořil svět. Kniha Genesis nám podává mnohem zásadnější informace. Bůh nám v ní zjevuje, že **svět stvořil z ničeho**. Hebrejské slovo „bar“ – tvořit, které je použito v originálu textu, totiž přímo vyjadřuje, že Bůh tvořil jen svým Slovem, nepoužil k tomu žádný již existující materiál.

Jednou jsem slyšela velmi nepřátelské kázání o teorii Velkého třesku. Kazatel opět kladl do protikladu víru ve stvoření s vědeckou teorií a velmi se vědě vysmíval. A přitom zastánci teorie Velkého třesku zastávají názor, že vesmír vznikl „z ničeho“ – tedy rozhodně na počátku toho všeho nebyla hmota. Jejich názor tedy koresponduje s hebrejským textem, podle něhož Bůh tvořil „z ničeho“. Tím nechci tvrdit, že současná věda dává zapravdu Božímu zjevení. Jen si myslím, že bychom neměli vědu a její poznatky zesměšňovat a považovat je za nesmyslné, protože jednoho dne může dokonce i vědecké poznání podpořit teologické závěry a naši víru.

V knize Genesis se také píše, že všechno, **co Bůh stvořil, je dobré**. V oslavném hymnu o stvoření je to výslovně zdůrazněno: „Bůh viděl, že je to dobré.“ To je velmi důležité si uvědomit. V průběhu dějin se totiž dost často objevovaly duchovní směry, které tuhle víru napadaly. Na příklad všemožné gnostické hereze hlásaly, že všechno hmotné je zlé a že člověk se musí od hmoty osvobodit, aby mohl být spasen. Tento dualismus se objevoval u katarů, bogomilů, manichejců a dalších. Ale nemusím zmiňovat jen kacířské sekty. Vždyť i katolická spiritualita byla těmito názory značně ovlivněna. Ve středověku se všeobecně považovalo tělo a svět za špatný, proto byl také houfně opouštěn a lidé odcházeli hledat Boha a spásu do klášterů a do pouští, aby tak unikli tělu, světu a ďáblu. Nešlo ale o žádnou oficiální doktrínu církve. Ovšem dualistický vliv tu je patrný a popírá víru, že svět, který Bůh stvořil, je dobrý.

Bůh stvořil nebe a zemi, svět viditelný i neviditelný. Tím neviditelným světem jsou myšleni **andělé**, tedy duchovní bytosti s rozumem a vůlí. Jsou nesmrtelní a slouží Bohu jako služebníci a poslové. Zjevují se v Písmu svatém jako zachránci a pomocníci: chrání Lota, zachraňují Hagar a její dítě, zachytí Abrahámovu ruku, když chce obětovat Izáka, ohlašují narození a povolání, pomáhají prorokům. Archanděl Gabriel zvěstuje Panně Marii narození Ježíše, andělé ochraňují Ježíšovo dětství, obsluhují ho na poušti, dodávají mu sílu v jeho smrtelné úzkosti v Getsemanech. A nesmíme ani zapomínat, že každý člověk má svého osobního anděla strážného jako ochránce, který ho vede k životu.

Do světa viditelného pak samozřejmě patří všechny stvořené bytosti, příroda a všechno, co nás obklopuje.

Jedinečné místo v hierarchii stvoření zaujímá **člověk**, který byl podle svědectví Písma stvořen k obrazu Božímu, dostal svou důstojnost a jako jediný z viditelného světa je schopen poznávat a milovat Boha, vstoupit s Ním do společenství. Bůh stvořil člověka jako muže a ženu, aby mezi sebou vytvořili společenství, v němž mohou být pomocí pro toho druhého. Jsou rovnocenní a vzájemně se doplňují. Společně mají pečovat o svěřené stvoření, tedy o zemi a vše, co je na ní. Jsou zodpovědní za to, jak nakládají s přírodou a ostatními tvory.

Z Písma víme, že prvními lidmi byli Adam a Eva. Byli stvořeni ve stavu svatosti, což znamená, že s Bohem žili v důvěrném vztahu a přátelství. Kdyby se nedopustili onoho prvotního hříchu, nemuseli by oni, ani my zemřít nebo trpět. Ovšem to se nepodařilo a jak všichni víme, první lidé přestali důvěřovat Bohu, podlehli pokušení a porušili Boží přikázání.

Tomuto hříchu ale předchází ještě jedna událost, bez níž by nebylo ani pádu člověka. Za rozhodnutí našich prarodičů totiž stojí naléhání svůdce, který byl kdysi dobrým andělem sloužícím Bohu. Spolu s dalšími anděly však Boha odmítl a vzbouřil se proti němu. Od té chvíle už neslouží Bohu, ale naopak, snaží se všechno dobré, co Bůh tvoří zničit a člověka, který je Božím obrazem, odvézt od Boha.

Ďáblu se to podařilo, když svedl Adama a Evu. Ovšem tato epizoda se netýká jen těch dvou, nýbrž všech jejich potomků. Tento prvotní, ale i všechny další hříchy, mají stejný původ – totiž v nedůvěře vůči Bohu. Adam s Evou pohrdli Božím příkazem a pojedli ovoce ze zakázaného stromu poznání dobra a zla. Od té doby je každý náš hřích potvrzením tohoto jejich rozhodnutí.

Ať se totiž podíváte na jakýkoli svůj hřích, zjistíte, že vždycky pramení z nedostatku důvěry vůči Bohu. V každém svém hříchu upřednostníme vlastní sobectví a svévoli před tím, co od nás chce Bůh.

Důsledky Adamova hříchu jsou tedy stále patrné i na nás. Naši prarodiče se začnou bát Boha, vytvoří si o něm falešnou představu, ukrývají se před ním a ztrácí svou původní svatost. A co víc? Tato prvotní vina zůstává v každém člověku jako náklonnost ke zlému. Už od narození je člověku dán sklon k sobectví, sklon k hříchu. Proto je také nemožné jakkoli se zdokonalit – bez Boží milosti. Svátost křtu tento prvotní Adamův hřích zahlazuje, ale určitá žádostivost i nadále v člověku zůstává a vybízí ho k duchovnímu boji.

To tento prvotní hřích způsobuje onu obtížnost a námahu, když se chceme zlepšit a bojovat se svými nedokonalostmi. Vždycky velmi brzy narazíme na překážky a musíme velmi tvrdě bojovat, namáhat se a zapírat, abychom tenhle sklon ke zlému, tuto žádostivost překonali.

Bůh ale člověka po pádu neopustil a dokonce mu svěřuje, že zlo bude přemoženo a člověk bude ze svého pádu pozvednut. V knize Genesis dokonce Bůh říká hadovi: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrťí hlavu a ty jemu rozdrťíš patu.“ (Gn 3,15)

Podle některých výkladů je za zmiňovanou ženu považována Panna Maria, jejíž syn má nakonec zničit ďáblu moc. Proto tento verš Genesis 3,15 bývá označován jako protoevangelium a nenápadně nás tak připravuje na příchod Ježíše Krista.